

Oikeusministeriölle

Viite: oikeusministeriön lausuntopyyntö 12.11.2018 luonnoksesta hallituksen esityksen laatimisohejeksi

Eduskunnan kanslian lausunto HELO-työryhmän mietinnöstä hallituksen esitysten laatimisohejeksi

Oikeusministeriö on 12.11.2018 pyytänyt eduskunnan kanslialta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esityksen laatimisohejeksi.

Eduskunnan kanslian keskittyy lausunnossaan laatimisohejien niihin seikkoihin, joilla on erityistä merkitystä hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyssä.

Luonnos on valmisteltu huolellisesti ja lopputulos on kiitettävä. Loogiset ja selkeät ohjeet ja mallirakenteet ohjaavat lainvalmistelijaa hyvään ja selkeään hallituksen esitykseen, joka sisältää eduskuntakäsittelyn kannalta merkitykselliset tiedot ja ehdotukset. Ohjeet ovat omiaan vähentämään nykyisin ajoittain ilmenevää samojen asioiden toistamista perusteluiden eri jaksoissa ja perusteettomia poikkeamia tavanomaisesta esittämistavasta.

Linkkien käyttö

Ohjeiden mukaan esityksen tiivistämiseksi valmisteluasiakirjat linkitetään valmistelua kuvaavaan jaksoon. Linkitysten käyttö edellyttää, että linkit toimivat ja löytyvät paitsi eduskuntakäsittelyn ajan myös useita vuosia sen jälkeen. Ennen linkkien laajempaa käyttöä on varmistettava niiden toimintavarmuus ja säilyvyys. Valiokuntakäsittelyn sujuvuuden vuoksi keskeisimpien asioiden sisällyttämistä yksin linkitettyihin asiakirjoihin tulisi välttää.

Liittyminen valtion talousarvioesitykseen

Kanslia pitää erittäin tärkeänä, että esityksen pääasiallisesta sisällöstä ilmenee mahdollinen liittyminen valtion talousarvioesitykseen. Tämän lisäksi esityksen jaksossa "Riippuvuus muista esityksistä" liittymää talousarvioesitykseen on täsmennettävä ohjeissa esitetyin tavoin. Täsmällisyys on tarpeellista myös siksi, että joskus esityksen liittyminen talousarvioesitykseen on eduskuntakäsittelyssä purettava.

Voimaantulo

Eduskuntatyön suunnitellun kannalta on keskeistä, että lain tavoiteltu voimaantuloajankohta ilmenee esityksestä selkeästi ja mahdollisimman täsmällisesti. Kanslian mielestä vaatimus kiireellisen voimaantulon perustelemisesta ja viivästymisen seurauksien selostamisesta ovat tärkeitä valiokuntien aikatauluttaessa esitysten käsittelyä.

Säännöskohtaiset perustelut

Säännöskohtaiset perustelut ovat nykyään liian usein kritiikille alttiita. Ei ole tavatonta, että niissä toistetaan säädösteksti konditionaalissa. Ohjeissa annetaan selkeät ohjeet siitä, mitä säännöskohtaisten perusteluiden tulisi sisältää. Perusteluiden merkitystä ei voi eduskuntakäsittelyn – tai lain soveltajan – näkökulmasta liikaa korostaa.

Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esityksen jakso "Esityksen riippuvuus muista esityksistä" on lakiehdotusten eduskuntakäsittelyn kannalta erittäin tärkeä. Eduskunnassa on käsittelyssä usein useita hallituksen esityksiä, joissa ehdotetaan muutettavaksi samaa pykälää tai lakiehdotus on sidoksissa käsiteltävänä olevaan toiseen esitykseen sisältyvään lakiehdotukseen ja lakiehdotukset on sovittava yhteen sekä käsiteltävä oikeassa järjestyksessä,

jotta lopputulos on oikean sisältöinen ja tarkoitettu. Jakson merkitys korostuu laajojen uudistushankkeiden yhteydessä ja erityisesti silloin, kun esitysten eduskuntakäsittely kestää pitkään. Nykyään tiedot annetuista esityksistä tai valmisteltavista esityksistä ovat liian ylimalkaisia ja riippuvuuksien selvittäminen työllistävät tarpeettomasti valiokuntia.

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Jaksossa ohjeistetaan ansiokkaasti parantamaan nykyisin säätämisjärjestysperusteluita. Perusteluissa ei nykyään aina yksilöidä niitä säännöksiä, jotka vaikuttavat perustuslain kannalta tulkinnanvaraisilta, vaan tyydytään käymään läpi perusoikeussäännöksiä ja niitä koskevaa perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöä ilman johtopäätöksiä.

Täysistunto päättää hallituksen esityksen lähettämisestä valiokuntaa puhemiesneuvoston ehdotuksesta. Eduskunta voi samalla päättää, että yhden tai useamman valiokunnan on annettava lausunto sitä valmistelevalle käsittelyä valiokunnalle. Harkitessaan ehdotustaan täysistunnolle lausunnon pyytämistä perustuslakivaliokunnalta, puhemiesneuvosto ottaa huomioon perusteluiden lausuman lausunnon tarpeellisuudesta ja tavanomaisesti noudattaa lausumaa. Tämän vuoksi on tärkeää, että lausuma on hyvin harkittu ja perusteltu. Selkeyden vuoksi lausuma on syytä sijoittaa omaksi kappaleeksi jakson loppuun.

EU-taustainen hallituksen esitys – EU-säädöksen valmistelu

EU-taustaisissa hallituksen esityksissä kuvataan usein puutteellisesti EU-säädöksen kansallista valmistelua. Selkeät viittaukset valtioneuvoston kirjelmiin ja selvityksiin sekä valiokuntien lausuntoihin edesauttavat esityksen valiokuntakäsittelyä.

Täydentävän esityksen lakiehdotusten numerointi

Eduskunnan kanslia pitää erinomaisena sitä, että täydentävän hallituksen esityksen lakiehdotuksessa käytetään samaa numeroa kuin täydennettävässä esityksessä. Tällainen numerointi helpottaa merkittävästi valiokunnan mietinnön lakiehdotusten sekä päätösehdotuksen valmistelua ja sen esittämistä täysistunnossa sekä eduskunnan vastauksen laatimista.

Rinnakkaisteksti

Eduskunnan kanslia korostaa lakiehdotuksen rinnakkaistekstin merkitystä. Se on selkeä ja yksinkertainen tapa esittää ehdotetut muutokset voimassa olevaan lakiin. Rinnakkaistekstit helpottavat myös valiokunnissa kuultavien asiantuntijoiden työtä.

Maija-Leena Paavola
Pääsihteeri